

Este de două ori în septembra: Joi și Duminică; era cându-se prețindem importanță
maternelor, sau cei de trei său de patru ori
în septembra.

Pretul de prenumeratii
pentru Austria:
pe anu intregu 8 fl. v. a.
" diumetate de anu 4 " "
" patriu 2 " "
pentru România și străinătate:
" anu intregu 12 fl.
" diumetate de anu 6 " "

ALBINA.

Prenumeratii se fac la toti dd. corespondinti ai nostri, si de adreptul la Redacție Alta-Postgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau spedură; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi; era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuale si alte comunicatii de interes privat — se respunde cate 7 cr. de linia; repetirile se fac cu pretiu scadut. Pretiu timbrului cate 30 cr. pent. una data se antecipa.

Invitare de prenumeratii

pentru

ALBINA.

Cu 1 iuliu s. v., incepandu-se alu II. semestrul anului curinte, deschidem
prenumeratii nouă.

Condițiile se vedu în fruntea foii.

Pesta, 17/29 ciresieriu 1870.

In Laitania d'in colo, niemtii de prin colegiele electorale de la tiéra alegu deputati mai totu clericali. Câte unu de celu „credinciosu constitutiunei,” déca n'a reesitu de alesu in orasie, ane voia pote spera mandatu de la tiéra. Dupa clericali, mai numerosi deputati are — precum insciintieza telegrafulu — partitia cea nouă liberala. Dece ne acceptam ca facia senatului imperial ce vine, se diferasca fôrte multu de a celui trecutu. —

Sunt cîteva septemani, am pomenit de trupe turcesci la fruntari a Romaniei, fora se scimau causă pentru carea s'a asiediatu acolo. Diariele stepanitorilor nostri dualisti, cari se occupa multu de Romania si de relatiunile ei, ni afirmau că guvernul Bucurescilor a cerutu ôste turcesca, ca se fie indemana alu ajută déca s'ar nasce turburari din alegeri, si eventualmente se ajute la lovitura de statu. Acésta nu ni s'a parutu credibile, caci nu poteam presupune o cuzzare atâtua de órba in partea cabinetului Bucurescilor, o cuzzare cu carea n'ar reesi defelui ci numai s'ar ruină. Remane darea neesplacibila causă postarii trupelor turcesci, si Russi'a o pandesce, cercandu pretestul de a-si bagă lingur'a. Asia o corespundinta din Petropole in „P.L.” afirma că si Russi'a va duce militia la fruntari a Romaniei. In asta privintia e contilegere intre Russia si Prussia. Russi'a privia cu ochi rei la estinderea Prusiei, dar Bismark a sciutu se impacă treb'a facendu-i sperantia de Roinani'a. In adeveru e lungu timpu de candu foile

rusesci nu mai incéta a bate alarma că nu numai articolele publicate, ci si altele in Romania nu e ordine, că asemene multe ce ni mai sosescu, pro et contra, stare de lucruri la granitie ei nu-i pote lesi am declarat cestiunea de inchisa veni la socotela scl. Ca lumea se ascępta in főia nostra din punctul dogmatici, la lucruri mari in Romania, dovedesc de óra ce se lamurise si audisem dejă si cercustantia că fama unei foi grecesci parerile tuturor a de a menuntulu. Celor cumca Carolu ar fi fostu ucișu, telegra- ce ni-au mai trimis article si in urma fandu-se la Parisi, gasi credientul la declaratiunei, li multiamumu, dar se ne bursa si causă o miscare pana ce-i merse scuse déca nu le potem publica, caci cauta se tienemu la declaratiune ca se potem reservă spatiu si pentru cele halte punte de vedere ale causei acesteia.

Infalibilitatea Papei, era se se prochiame astadi. Vom vedé ce va aduce telegrafulu din Rom'a. Pentru acum in astacau-sa insemnămu căs'a adeverituesistintia noaște aspre a guvernului francescu date din 12 maiu 1870. Ea dice intre altele: „Guvernul Imperatului nu se va reprezentă in conciliu. Elu se radiema pe inteleptiu-nea episcopilor si pe priceperea santului parinte, ca nu cumva nisce pareri escesive se devina dogme. Contéza pe patriotismulu catolicilor francesci intru a aperă legile politice si civile in contră apucaturilor teocratiei. Pap'a a creditu că nu trebuie se asculte suaturile nostru: nu insistem, ci ne retragemu. Dta, dle ambasadore, nu vei mai face vorba in asta causa nisi cu Pap'a nisi cu Antonelli. Te marginesce a te informa despre decursulu faptelor, parerilor.”

Infalibilitatea Papei.

Problem'a conciliului actuale din Roma, carea este a decide despre infalibilitatea Papei, atrage cu dreptu cuventu atentiunea lumii civilizate, si e judecata din tōte puntele de vedere. Asia cauta se faca si diaristic'a romana, déca e se tienia pasu cu diaristic'a natiunilor civilisate.

Cătu pentru punctul teologiei dogmatici, căti-va parinti preoti romani desbatura cestiunea in főia acésta, facandu-ne fie-care căte o conclusiune. Astu-feliu avuramu ocasiune a cunoscere parerile tuturor partitelor, seu mi apriatu dicendu: dōue pareri, caci tōte partitele se potu reduce la dōue.

Credem ca aci e locul se insen-nămu, cumca cestiunea i-a sternit fôrte pe preotii romani; mai fôrte de cum se acceptam. Dovéda despre acésta avea

produseri, ce de necesitate cauta se le laude fôrte; dieu de necesitate — caci n'a alta ceva scriptura. N'am voit u se cademu in nici un'a de acésta extremitate, si mai vertosu nu intr'amendoue.*)

Inca o premissa: „Infalibilitatea Papei, candu vorbesce ex cathedra,” — acésta are mai mare sperantia de invingere in conciliu, si noi despre acésta cauta se vorbim, desi in siedintele din urma se presentara feliurite modificari ce dferau esentialminte, si mai fie-care avea căte o partita considerabila.

Intrandu in materia, se esaminămu infalibilitatea Papei cu privire generala I. la politica; II. la cultura; III. la moral'a religiunara, si a IV, cu privire speciala déca are infalibilitatea Papei veri o influintia a sup'ră relatiunilor romanesci, si carea e pusetiunea natiunei noastre in facia acestei infalibilitati?

Teorile mari, de veri ce natura, de regula influintieza progresulu omenirii si pre alte terene de cătu cel'a pe care s'a nascutu acele teorii. Influintieza in virtutea consanganitatei terenelor, si cu acésta se justifica ma se pre-tinde esaminarea din feliurite punte.

I. Cu privire la politica. Astadi, in-tre statele mai mare ale Europei, sunt deschinitu patru in cari relatiunile intre statu si biserica (se intielege biserica romana catolica) nu sunt marcate destulu de chiaru, ori nu-su stabilete defeliu, si

*) Cetitorii nostri se nu se supere, candu vor vedé extremitati de acelea priu foile romane, caci sunt unu sintomu alu stadiului primu, carele despărte delocu ce priceperea publica ajunge la stadiul alu domile; despărte că lu lovesc priceperea. Asia a fostu inceputul si la alte natiuni, buna ora la unguri. „Dipl. Woch.” in nr. din urmă demuestra că, acum căti-va ani, ungurii n'aveau diaristica, caci diariile loru nu continuu de cătu reproducere si din candu in candu cătu unu articolu ce-lu scrie cutare partisanu; ma lipsiș chiar si parteau tecnică pana ce luara ovrei a mana diaristica ungură, si ovrei o facura adeveratu diaristica. De acă „Dipl. Woch.” cere se vina la Pesta acei ovrei, pe cari „Vaterl.” clericul pretinde se-i arunce din Viena. Acesta observatiune, desi se abate ceva de la obiectu, creduramu că nu trebuie s'o amenămu, ci s'o dămu publicului ca se devina atinte a ne controla si pre noi si pre alti, si asia se potem avea o diaristica foră se finisilti a o incredintă si noi ovrelor.

FOISIORA.

O vóce germana despre organisațiunea
ces nouă a gimnasielor in
Ungaria.

(Incheiare)

III. Se ne abatemu de la universitate. Daca vom esamină numai resultatele, adeca sporii, celu pote face acestu institutu, apoi vom afă, că cu tōta trifurcatiunea, acela este cu multu mai putien, de cătu sporiu ce lu facu gimnasiele de rondu. In limb'a latina instructiunea grammaticală se finesce cu finirea clasei a IV., de aici in colo (in cl. V. si VI.) din 6 ore de instructiune, 2 se 'ntrebuintează pentru repetitiuni grammaticale si exercitii stilistice, 4 pentru lectura ; in Lyceu din 5 ore pe septembra, 4 pentru lectura si 1 pentru exercitii stilistice. Fie observat si aceea, că numărul totalu al orelor de instructiune in limb'a latina in decursulu unei septembra, este cu 2 mai micu, de cătu celu alu scolelor reale de rangulu anteu in Prusi'a. — Numele autorilor destinati pentru lectura, adeca : Cicero, Tacitus, Horatiu, Plautu si Terentiu nu-ne vor poté inscrie séu orbii. — In limb'a gréca nu ajunge scolariul se cetésca pre Sophocle, in prosa nu ajunge se citésca Demosthene séu Isocrate. Dar totusi sunt inspirati: Homeru, Herodotu

si Plato. Acésta nu numai că r'ar fi nemic dar inca ceva insemnă. Asia e. Dar pote se rogu-ve, se cugete cineva, că daca nu este altă, de cătu numai instructiune grammaticală de unu anu de dile eu siese ore pe septembra pote-se dieu, se fie macar numai pomenire de rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, se va traduce, dar de ceteru nu se va ceteri nisi odata. — Geograf'a si Istori'a romana de totu inderetu. Numai Mathematic'a si Physica facu exceptiune.

Cursulu indegetatu pentru aceste specialitati are o sfera mai latita, recomandandu-se totdeodata si prin cuprinsulu sou; ince ce e bunu in acestu cursu nu e nou (e o moscenire de pretiu si valore scientifica imprumutata din planulu de organizațiune a gimnasielor publici si introdusu in gimnasiele austriace de ministrul Thun), era ce e nou, nu e bunu (d. e. calcularea assecuriunilor de vietia si totu ce atinge fiint'a astorul felu de assecuriunii. Neci in sfer'a sciintiilor naturale, (celu multu döra in geometri'a sferica), nu se radica in pri-vint'a celor ce aspiră d'a ajunge, preste re-

sultatele castigate de gimnasiele cu renume ale Germaniei de Nordu. Si in acestea se propunu ecuațiuni mai nalte si geometria analitică desi nu sunt prescrise in planurile de instructiune.

Inse in loculu laeneloru aretate iata clasele liccale tōte cu atate trei pana in cinci ore pe septembra pentru Filosofia si anume Psi-chologia, Logica, formală si aplicata, Encyclopedie filosofica, Estetica, Istori'a filosofiei (si in care se faca minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei autori, fara ca se dovedesci lumei, că vei avea perspectiva minuni? Daca dupa acelu cursu clas'a liceelor francese se propune: Psychologia, Logica, Metaphysica si Etica si pentru ranci nu se pote prevodé, că cătu de tare se mun'a sciintiilor juridice mai adauge anea vor vedé sedusi si instelati creatorii si inventia. — Cu preparatiuni, cum le are Freund, discipline, care mai tōte se potu numai propune rezultate asa bune, in cătu se poti ceti acei

de aceea statulu a desu se amesteca in ale bisericiei, et vice versa, producndu-se iritatuni si certe.

Pana acum, de se nascea veri o certa, negotiau (se terguiau) prin diplomati cu Rom'a pana ce se intielegeau. De acum nu mai potu negotia, caci ceva dice Pap'a odata, aceea va fi ciuntata, ca e infalibilu.

Aste patru state sunt: 1. Francia; 2. Spania; 3. Italia; 4. Austria.

1. Francia are cu Roma unu concordat, destulu de bine compus; doveda despre compunerea lui e ca de sie se diecenie se potu incunjurá ori-ce disputa mai mare intre partile contraente — si asta va se dica multu.

Prin usu inse, Francia a cesu multe din drepturile ce-i competia in virtutea concordatului, Asia dreptulu de „placetu regiu,” numai acum si-aduse a minte ca nu e bine se-lu lase neintrebuita.

Cine are dreptu d. e. in placetu regiu: usulu, care e in favorea Papei, seu despuseiunea positiva care e in favorea Franciei?

Pap'a va dice ca elu are dreptu (atata egoismu a buna sema va ave si ca infalibilu) si atunci o parte de crestini va crede Papei caci e infalibilu, si caci s'a disu in conciliu ca „blastematu” se fie celu ce nu va crede. Alta parte a credinciosilor, cu prelatii cati totodata sciu se fie si patrioti, vor lupta pentru dreptul Franciei. Eca doue partite, unde sunt partite frecarile urmeza.

Casuri de acestea se potu intempla la fie-care cestiune, si cestiuni se nascu in fie-care di. Buna ora Francia ca statu, tiene la egalitate in relatiunile interconfesionale, Rom'a inse nu e pentru egalitate, si de se va pronunciá contra, va urmá o iritatune continua a spiretelor, precum nu si-o pote dorii nici unu statu ce-si vré pacea publica.

Frecare inse nu se va produce, caci spiritele luminate sunt in precumpenire si contrarie infalibilitatei.

2. In Spania, catu de neprecise sunt relatiunile intre statu si biserica, se vedese intre-altele din cauza juramentului episcopiloru.

Guvernul provoca pe eppi se jure la constitutiune. Eppii nu asculta. Guvernul apoi nu-i silesce caci se teme de poporu.

Ce va fi candu infalibilul Papa va spune eppiloru apriatu din catedra ca se nu jure? Guvernul va cutesa atunci si mai putieni caci poporul va fi mai fanatisatu, era episcopii, vediendu-se inviolabili, vor radicá flamur'a carlista si mai sus de ce cutéza s'o radice acum'a.

Dar cei ce au gonitu pre Isabela, vor poti suferi ore o reactiune noua in favorea clericaliloru? Anevoia credemu, mai ingraba credemu ca se vor luá cu

clericalii la certa; — ca si aici urarea infalibilitatei: certa!

La spanioli sunt mai putiene spirite luminate. Nu e o luna de candu meetingu carlistu adopta o resoluune pentru a se reintroduce *inquisitio*.

3. Italia, necum se aiba relauni precise intre biserica si statu, dar ne ca vré curtea de Rom'a se stee cu statu de vorba spre a se tocni.

Aici inse, tocni de ar demadá Rom'a ceva lucrare nepatriotica orienationala, nu va fi ascultata, pe ca italianoii sunt luminti, si preste astea de 20 de ani in coci (de candu patulu se opune aspiratiunilor nationali) sunt preocupati de desplacere pentru toate suaturile Romei.

4. Austria de lungu timpu n'a avut cu Rom'a nisice lucrari mai grele cauza acum'a din cauza concordatului.

Reprezentanti'a imperiului pretine stergerea concordatului, Rom'a nu laa ci replica cumca contracte bilaterale nu se potu sterge unilateralmente. Reprezentanti'a ie mesuri pentru a-lu nimici ca prin legea despre casetori'a civila, de pre scole etc. Preotii agita in conta dechiararea casetori'a civila de concubinat, era dupa inspectorii guvernului pentru scole se ieu femeile tirolene cu matura scl.

Acum mai vine infalibilitatea Papi — cum se dice — „in materia de dogme”. De va declará ca dogmele sun periclitante decanu se tiene concordatulu aprinde paie in capulu liberalilor austriaci, caci nu mai potu negotia cu Pap'a, ca e infalibilu; ce dice, nu ma modifica.

Dintru intemplare, in Austria cei mai mari aderinti ai Papei infalibilu sunt nemti, — pre candu slavii tienu cu Strossmayer, a nume boemii anunciasera unu meetingu contra infalibilitatei, dar politia preventi pre nuoi teologi.

Recapitulandu aflam ca in privintia politica, infalibilitatea Papei pote produce certe in Francia, Austria si Italia, dar vor fi combatute cu potere precum penitentia de spirite luminate ce forma majorita acestor state candu e vorba de vietia publica. Astu-feliu papatulu va perde cauza. Era *perdere unei cause* nu-i pote face onore nici in facia lumii nici in fatia acestor tieri. In Spania pote dobandi cauza prin poporul necultu si prin medilóce de ale inquisitiunii, inse o asemenea dobanda nu poate pretinde Rom'a *crestina*, ca nu e de spiritu crestinu, nu-i face onore. Tocni de ar primi dobant'a spaniola, acest'a nu o pote desdauna pre Rom'a pentru perdele din cele latte tieri.

Asia infalibilitatea, in privintia politica e scadere pentru autoritatea papala.

II. Cu privire la cultura. In seculu alu 9., incetara sinodele ecumenice in ori-

entu, si trei sute de ani in urma luá Rom'a a supra-si sarcina a intruní de a dese la sinulu seu pre santii parinti. Papatulu castigă, prin aceste sinode laterane, prestigiu mai multu de ce a castigatu veri unu patriarcatu in oriente, caci sciu se le folosesc si pentru sine.

Era inse si vrednicu papatulu de doband'a sa, castigata cu onestitate si truda, prin mai multe secole, caci stepanindu nisice popora barbare, botezate numai de ieri alaltaieri, la cari crestinismul nu potuse prindeanca radocene adanci, si pururia gata de a se manca unul pre altulu, — Pap'a intrevenia neincetatu, moderandu moravurile selbatice, introducendu ospitalitatea crestina, impiedecandu luptele, si unde nu potea acest'a, le invetiá a cunoscere legi de umanitate si regule chiar si in batalia.

Istoria dreptului dintiloru, ni-i prezenta pre Papii din epocha acest'a ca preceptorii si totodata judecatorii supremi intre regi si intre natiuni.

Este o icona maristica in Rom'a. De o parte activitatea concilioru, de alta puzeiunea Papei de judecatoriu internationale, nici odata papatulu n'a fostu mai puteric si mai glorios; atunci si desvoltă, in tota splendor, *misiunea de cultura*. Era nesmintitu o rola politica la aparere, inse in esintia (si asta precum penesce) era rola de cultura.

Dar poterea si gloria inspira ingomfare bietului moritoriu cu slabitudini omnesci. Ingomfarea, e cam nesatiosa. Astadi pretinde teritoriu mai mare, mane mai multa supunere de la cutare rege, tacséza regi si natiuni ca se-i aduca bani mai multi, — prin de acestea inceta curundu papatulu a-si mai implini misiunea de cultura. Catra seculu alu 14., Rom'a moral minte e scapatata, desmoralisatiune mare in relatiunile internationale, machiavelismu. Barbatii de ltere, ce in numeru mare se mai adunau la curtea papala, nu erau ca se ajute potenitei misiuni.

Ni aducem a minte ca in 1864, candu Napoleonu invită la unu congresu pe suveranii europeni, unu angiu prin diariile natiunei sale se pronunciase ca Pap'a se primescă erasi a supr'a sa chiamarea de judecatoriu intre natiunile europene. — Acestu anglu se facuse ecoul unei epoci ce s'a stracratu de multu.

Neaperat ca Pap'a tientesce, cauta se tientesca, erasi la aceea epoca glorioasa a papatului.

Dar spre a ajunge erasi acolo de unde s'a coboritu, ar trebuu se cucerescă de noua precepere si inim'a poporului.

Inse pote-se acest'a prin dogma de infalibilitate? Nu ni se pare, si vom nisiră causele acestei pareri contrarie a iostre:

In timpul nostru, omenii tienu

mai multu la precepere de catu la initia. Conciliu deci trebui se se adreseze la precepere ómeniloru, la intiegintia, la sciuntie.

Direptiunea acestoru sciintie e difusa, d. e. in filosofia, traumu, evolu noologiei, candu literatulu pretinde (mai verosu de catu veri candu alta data) se-i dai lucruri ce se le intielegă catu mai fora ipoteze. Pap'a inse vine de-i da o dogma ce trece peste orisontele priceperii filosofului si se cufunda in fictiuni supranaturale. Acum, este ore cu potintia ca unu lucru supranaturalu si nepriceputu se-l pota cuferti pre filosof?

„Preotulu nemtiescu — afirma unu scriotoriu francescu — dice in teologia: lucrulu acest'a este de la Ddieu, deci e bunu.” Preotulu francescu inse dice: „Lucrulu acest'a, de ora ce e bunu, vine de la Ddieu.” Este diferinta mare intre acesti doi preoti.

Daca nu e permis u confundá filosofia cu teolog'a, celu putieni atata libertate cauta se se dee unu crestinu luminat catu are preotulu francescu, deci cauta se i se permita a se intrebă: deca nu vedu nici unu bine in dogm'a de infalibilitate, cum e cu potintia ca acesta dogma se vina de la Ddieu?

Sciintiele reali, de dupa caracterulu lor, pornesc si mai expresu in direptiunea pomenita. Poporale cele mai culte, se occupa astadi cu predileptiune de aceste sciintie, si e totu astadi timpulu, in care densele facu cele mai mari progrese. Din cate lucruri natura le avea secrete, unul dupa altulu se desvelesce si se trada cate prin o simpla operatiune chimica scl. La fie-care desvelire, multimea eschima de bucuria, ca cu unu secretu e mai putien!

In entuziasmulu acestoru descopiri, unii striga: nu mai sunt secrete in natura, nu-su misterie, anca unu pasu si vom sci tot ce ni se pareau neespllicable.

Altii punu corolariu: Totu ce nu e espllicable, e contrariu sciintiei si impredeca progresulu ei, prin urmare si religiunea e contraria sciintielor caci dogmele ei nu-su splicable.

Crestinii buni au de lucru, vrendu a feri pre cei d'anteiu se nu confunde natura cu creatoriulu, era pre ceia latti combatendu-i cu faptele positive ca: tocni a acele natiuni sunt mai inviatate, la cari s'au respandit dogmele credintei crestine.

Astadi candu lupta acestoru crestini este mai grea, pentru ca se sporesce in desproportiune numerulu celor amagiti de resultatele sciintielor reali, tocni a acum vine Pap'a de li mai in greuna lupta prin o noua dogma.

Déca curtea de Rom'a nu vré se inchida definitiv er'a dogmelor, precum s'ar poti ca sunt dejá destule, — celu putieni atata potea cunoscere ca astadi,

straine!) Casi cum cunoescandu numele ai fi castigatu ceva, seu casi candu d. e. in Chemia notiunea reala ar corespunde insemnantei etiologice a cuventului. Astfelui iniciati vor studia elevii apoi Chemia, Astronomia si Meteorologia si vor rezolva probleme stochiométrice.

Mai asia de utopice sunt si cursurile de cate 2 ore destinate pentru cunoscerea *Anticitatilor romane si grece*, care cadu pe cl. VII. si VIII. si a nume in limb'a latina, ce'a ce se determinase prin planulu originalu de organizare din an. 1867 chiar si pentru cl. V. si a VI. (Obertertia si Untersecunda.) Cursurile acestea sunt menite pentru filologii si totu asia pentru juristii fizitori. Catu de viu si chiar vor precepe cesti din urma afinsene sciintie, a caror studie in limb'a latina, sunt reduse la duobe pecatose, de ore de lectura! Ce sporu se va face in urm'a unei asemenea instruirii, daca compendiul, ce e de a se memorasi, va poti numai chiar si pe departe ajunge valoarea scientifica a mitologiei publicate in 1868 in usum V. clasisis gymnasiorum veterum Romanorum epitome (Agriae, Typis Licei Archiepiscopalis!)

Intra'ca se afla, dupa cum ni impartasesc prof. Császár a. a. Q. S. 277 intre altele P. 3. Deorum omnium vetustissimus — Dae-mogorgon, qui principium origine carent et prima substantiarum origo fuit creditus et cul-tus.... Fingitur in forma pallidi et informe

seneconis, qui in imis terrae domicilium nactus est comites Chaos et Aeter nitatem habet; si P. 8 statua ejus (Miuervae), pallium dicta, in templo Vestae cautissime custodiebatur, nam ut creditum est, salus imperii Romani tota quanta con-

servationi eius adhaerescebat.

IV. Auticitat de statu stau in strinsa intregu iustinutulu de ani, carele se concede legatura cu Istor'a. Se ne oprim putieni la istorie vechi spre a invetiá invietaturile ei cele acestu ramu. Istor'a incepe a se propune in eterne si referintiele cele simple si maretie. In cl. III. Patru luni cu cate 2 ore pe septembra clasele lycale numai viitorii juristi invietia mai sunt de ajunsu de a face cunoscute momintele pe largu in 4 ore pe septembra istor'a romana, principale din Istor'a universală scolariloru, cea grecasca nici unu feliu de scolarui. Pote cari anca nu se sciu orienta nici chiar in geografie, si de a-i pregati, ca se pota precepe istor'i a Ungariei pana la stingerea familie Arpadiloru.

Se se tracteze cu deosebire batalile si principii germani, incurcaturele cu Grecii (sul Manuelu) si invasiunile Tatariloru.

In cl. IV. urmeaza apoi continuarea si fi nirea istoriei magiare totdeun'a inse cu consideratie la intemplierile din lumea intréga, aici se se propuna cu atata mai chiar luptei nenterupte cu Boemii, Austriacii, Polonii i Turci, cu catu scolarii acostei clase nu inveti de feliu geografie, ci remanu cu acele cunoscinte geografice, cari si le-au agonisit in cl. II., adeca orientare generala a supr'a Europei.

— Clasele urmatorie gimnasiale, menite dea cultivá studiile humanior — spre acestusou si-ai din Magiar'a si Latin'a cete cu o gra mi-

multu de catu clas'a I. si II. — acestea dicu n'au potutu remanet fara unu feliu de cursu in istor'a vechia, adeca: Cl. V. invietia in 3 ore pe septembra „vechitatile cu deosebita privire la istoria si Mythologia greca si romana.” Acestea este unicul cursu de sine statutoriu in

ascultatorii despartimentului juridicu, cari

trebuie se fie introdusi temeiniciu in istor'a romana totu in acel'a-si timpu. (Pentru viitorii philologi s'au credintu de prisosu acoste cunoscintie.) La inceputu acesta combinatiune nu se vede a fi asia de stricatiosa, dar cu catu cursulu progreséza, cu statata devine combintiune mai incurcata si pericolosa. Orientulu a remasu afara din societela, libertatea Greciei naiente de vestitulu Macedonianu a apus, privirea istorica generala se concentreaza a supr'a Romei, istor'a romana se incepe. E la medioculu anului scolaristic. Juristii au ajunsu in cursulu loru specialu pana la Lex Calpurnia. Si acum trebuie se ascute cateva septembri in resumatu rapede acel'a-si obiectu, carele ascultasera si si-lu insusirera dela acel'a-si profesora cu explicatiuni detaiate si temei nice, ba ce e mai multu unu periodu ilu vor asculta in orele combinate propunendu-lu nu mai supraficialu, in orele speciale pe largu. Profesorulu luandu consideratiune la juristi, va fi silitu in ora combinata, se deo resumatumul seu din istor'a universală unu sboru mai mare, pentru ca se nu-i lasa se casce in prelegere, si atunci nu va fi intiesu de accia latti scolari, seu luandu consideratiune la filologi si la naturalisti, va trebui se socioteca pe juristi de absenti!

Si un'a si alt'a se intrebuu, care se fie mai rea si mai nepedagogica. Ilusiuni se nu-si faca nimenea ca dora in praca nu se va dovedi

avendu de fatia popora entuziasmante de rezultatulu sciintielor naturali, astazi dicem: nu e timpul potrivit de a se mai prochiamă dogme noue, — deca nu sunt menite cumva se remana necrediente ca multe alte lucruri ale Romei.

Recapitulam: Sciintia de astazi desvelesce secrete, misterie. Pap'a inse le inmultiesc.

Astu-feliu se trateaza sciintia in modu provocatoriu, i se declara de contrariu, si in a doua mana de contrariu culturei.

Dar sciintia si cultur'a, avendu arme mai puternice de catu Pap'a, ilu vor devinge, precum ilu totu devingu de candu cu Galilei; in lupta, nu cultur'a va suferi, ci autoritatea papala va scadé.

(Va urmá.)

De la Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei represent. din 27 Iuniu.

Dupa autenticarea protocolului si anuntarea petitiunilor incuse, G. Stratimiroviciu interpelia ministeriul intregu in cau'a unei interpellatiuni, adusa de densulu cu privire la sortiurile turcesci. Fiindu ca toma acuma se facu negociatiuni pentru notarea sortiurilor amintite, interpellantele inse tiene concessiunarea de notare a sortiurilor acestea de daunosa intreba de ministeriu, candu are de cugetu a raspunde la interpellatiunea sa de mai nainte? — Se impartasiesce ministeriului inscris.

Totu Stratimiroviciu aduce unu proiectu de resolutiune, ca ministeriul se aduca anca in decursul anului presinte unu proiectu de lege referitoriu la calea ferata, proiectata de la Kikinda-Mare catra Belgrad. Se va tipari si la tiimpul seu se va pune la ordinea diloii.

G. Elekes aduce unu proiectu de resolutiune, ca desbaterea legii pentru organizarea municipiilor se se amene, pana ministeriul nu va aduce unu proiectu de lege pentru regularea relatiunilor municipale de pre padimentul regiu. — Proiectul se va tipari si joi se va desbat.

E. László anca aduce unu proiectu de resolutiune in numele partidei estreme, cu privire la proiectul de lege pentru orga misarea municipiilor, si argumentandu rolele ce conține proiectul adusu de ministeriu, roga cas'a ca se indruma regimul a aduce alte proiecte mai corespundetorie pentru regularea comitatelor, oraselor libere regesci si a comunitatilor.

Ministrul presedinte, aduce mai multe legi sanctiunate de maiestatea sa, si cu atat'a se inchide siedint'a.

Invitatii.

Conferinta conchiamata prin confratele nostra Josifu Papu la Clusiu pre 1/43. Juniu in interesul constituirei comitetului cercuale pentru despartimentul Clusiu a asociatiunei transilvane pentru lit rom. si cultur'a poporului romanu, alegandu comitetul cercualu

provisoriu la insarcinatu pre acesta cu conducea interimala a afacerilor despartimentului si conchiamarea primei adunari generale ca constituante.

Acestu comitetu, desigandu diu'a tineriei primei adunari generale pre diu'a de S. Petru si Pavelu, adeca pre 11 iuliu/29 iuniu a. c. dupa mediad la 3 ore in localitatea societatei de lectura rom. din locu, — invita prin acesta cu tota stim'a pre toti membrii asociatiunei, intraga intelegeri'a si fruntasii romanii din Comitatul Clusiu, se participe la aceasta adunare.

Comitetul cercualu prov. a despartimentului Clusiu a asociatiunei trans. pentru lit. rom. si cultur'a poporului romanu:

Clusiu, in 24 Juniu 1870.

Georgie Domza m. p. pres.
V. Rant'a, mp. secretariu.

Publicatiune.

Nr. 7 B.

2

Sinodulu eparchiei aradane tenu tu in lun'a Aprile, a. c. sub Nr. 75. au adusu urmatoriul decis: „Oficiul bisericescu este imcompatibile cu oficiele potestatei lumesci anticonfesiunali, a nume cari taia in autonomia bisericei si a scolei noastre; si in catu s'ar asta in aceasta diecesa individi, cari au primit posturi lumesci, si totusi si-au sustinutu oficiele loru bisericesci: i se impune consistoriului respectivu, ca numai-decatu se provoce pre respectivii oficiale bisericesci, ca se abdica seu de oficiul lumescu, sau de celu bisericescu, si decamva in decursu, de 6 septomane de la inchiderea acestei sesiuni siuodale nu ar abdice, de locu se se considera posturil loru bisericesci de vacante si celu multu in decursu de o luna dela decurgerea acestorui siese septemane, se se implineste posturile devenite vacante pe calea prescrisa de statutulu organicu; era despre efectuirea acestei decisiuni are presedintele consistorialu se reporteze prossimei sesiuni sindicali".

Care decisie ca admonitiona catra tdi aceia, la cari nu cumva se poate aplică, se aduce la cunoștința publica, si deosebi se estrada fiscalului consistoriale, spre a face usu oficiul de acol'a in casuri occurinti.

Oradea-mare, 4. Juniu, 1870.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

Nr. 10 B.

3

Amesuratul decisiunei sinodului eparchiale de sub Nr. 106 a. c. pe viitoru numai asi felu de teneri se vor primi in institutulu clericale diecesanu: cari au absolvit optu clase gimnasiile cu succesu bunu.

Carea decisiune se aduce la cunoștința publica.

Oradea-mare, 4. Juniu 1870.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

44
12

Pentru esaminarea tenerilor, cari dupa absolvirea studiilor teologice voiesau se inainta la statul preotescu cu privire la § 121 punctul 8 alu statutului organicu, se inaintea la acestu consistoriu o comisiune esaminatoria permanente pe langa urmatorele dispusetiuni noornali:

1. Membrii comisunei esaminatoria sub presedintia ordinaria a Vicariului episcopescu sun: asesorii consistoriali: Moise Porumbu, Teodor Filipu, Petru Suciu si Nicolau Boitu.

2. La casulu impedecarii presedintelui ordinariu, presidiul comisiunei se concrede membrului mai inaintat, care se asta de fatia.

3. Comisiunea esaminatoria, candu va cere tribuinti'a, se va conchiamă la siedintia prin presedintele ordinariu ori substitutu, dandu se inscrie terminulu tuturor membrilor.

4. Actul esaminarii e publicu; la esaminare si preste totu la decisiunile comisiunii; asta de presedinte se recere se fiu de fatia colu patientu trei membri comisiunii, pentru aceea la casu de necesitate, presedintele poate face subsiuri, poftindu in comisiune pre alti membri din numerulu asesorilor preotesci dela organa de senat, deca cei dela senatulu bisericescu si sunt indemana.

5. Comisiunea esaminatoria portă protelu despre siedintile sale prin unu notariu popiu, care protocolu la capetul anului se inceia si se substerne la consistoriu pentru elare in archivu.

6. Numai acei teneri potu fi primiti la esaminare, cari pe langa depunerea tacsei de 10 fl., recurgu pentru esaminare la presedintele comisiunei si produc testimoniu originala lespre absolvirea cursului clerical, alaturandu una carte de botezu din preun cu testimoniole scolare despre scintiile pregatitorie de mai nainte.

Tacu esaminarii se transpune numai-decatu la cas'a fondului districtuale, era iertarea ei in casu de seracie si reservata consistoriului in resortulu senatului epitropescu, avendu reuniuni seraci a da timpuriu in acesta privintia rogare la consistoriu, pe langa documentarea seraciei cu adeverintele legale.

8. Esaminarea se face din totu ramurile scientiilor propuse in institutulu clericale; unde cu privire la §. 13 alu statutului organicu se numera intre altele si pedagogia cu metodic'a invetitoriesca; prin urmare studiile obligate pentru astfelui de esamene sunt: gramatica romana; scientiile pedagogice, teologia dogmatica, istoria bisericesca; teologia morale, oratoria bisericesca, teologia pastoral; scientiile santei scripture; dreptul canoniu; stilistica bisericesca, cantarile rituali, si tipiculu bisericesc.

9. Testimoniuul despre rezultatulu esaminarii, dupa forma stabilita astia se da in numele si cu sigilulu consistoriului cu subscrisarea tuturor membrilor esaminatori, cari au fostu presinti, declarandu-se apriatu: deca esaminatulu clericu, cu privire si la alte pregatiri scientifice de mai naiate, se asta aptu pentru unu

din parochie „mai de frunte“ medilochi" ori „mai slab“ era la casulu resultatului neindesulitoriu, respectivului i se denega testimoniu, relegandu se la esamenu nou.

Cari dispusetiuni normali cu acest'a se aduca la cunoștința publica.

Oradea-mare, 4. Iuniu, 1870.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

9.
2. Scol.

In urmarea insarcinarii primite dela sinodulu eparchiale sub Nr. 100. si 101. a. c. consistoriulu acesta cu scopu de a se privighia asupra inaintarii trebii scolare, si a se da in partea acestei impulsulu necesariu, — au constituitu in modu provisoriu de inspectori scolare si totu-odata de organe administrative in acelerile scolare:

1 In protopresiteratulu Oradii mari:

a) pentru cerculu I. compus din comunitatile: 1. Oradea mare; 2. Varadu-Velentia. 3. Vasarheiu; 4. Alparea; 5. Felcheriu; 6. Rontou; 7. Cheriu; 8. Sintelecu; 9. Girisiu; 10. Tarianu; 11. Peterdu; 12. Zsaka; 13. Darrasiu; 14. Vecherdu; 15. Cartiagu; 16. Cheresegu; 17. Sacalu; 18. Ch. Apati; 19. Tobilu; 20. Tasiadu; 21. Hidisielu de susu; 22. Hidisielu de josu; 23. Calea mare. 24. Ianecsi; 25. Mihaleu; 26. Hierlau; 27. Siugiu; 28. Sititelecu; 29. Miersegu; 30. Pouș'a; 31. Chisirigu; 32. O. Apati; 33. Lesiu; si 34. M. Lazuri, pre protopresiteralul concerninte alu Oradei-mari, Simeona Bic'a.

b) pentru cerculu alu II. compus din comunitatile: 1. Inandu; 2. Gepiu; 3. Bicaciu; 4. Iancod'a; 5. Tulca; 6. O. Homorogu; 7. Tamas'ta; 8. Ciunediu, 9. Mcherchiu; 10. Christoru; 11. Martihazu 12. Ateasius; 13. Madarasu, 14. Cefa; 15. Berecheiu 16. Roitu; 17. O. S. Miclosiu; 18. F. Girisiu 19. Taitu; 20. Cavasdu; 21. F. Batoru; si 22. Gurbediu; pre asesorulu consistoriale, advocatulu Georgiu Rozvanu;

c) pentru cerculu alu III.; compus din comunitatile: 1. Torrosegui; 2. Hodiseu; 3. Valea-mare: 4. Lupoi'a; 5. Salabagiu; 6. Chesi'a; 7. Cociu'b'a; 8. Husas'u; 9. Tinc'a; 10. Foneu; 11. Osiandu; 12. Rip'a; 13. O. Gepitu 14. Gintea; — Rohani; 15. Capela; 16. B-S. Miclosiu; 17. Sioimi; Sivimi; 18. Ursadu; 19. Suplacu; 20. Pedigdu; 21. Dumbravita; 22. Carasen: pre asesorulu consistoriale parohulu din I. — Forreeu, Vasiliu Papu.

2. In protopresiteratulu Luncii, pre protopresiteratulu concernint: Gavrieliu Neteu.

3. In protopresiteratulu Pestesului, pre protopresiterul concernint: Ioanu Fasia.

4. In protopresiteratulu Promezielui, pre protopresiterul concernint: Ambrosiu Marchiu.

5. In protopresiteratulu Beliului, pre protopresiterul concernint: Josifu Marichiu.

6. In protopresiteratulu Beiușului, pre protopresiterul concernint: Georgiu Vasileviciu; si

acesta combinatiune gresita, asi de rea. Din contra pracs'a o va areta si mai pocita. Este de presupusu, ca in gimnasiile unguresci pe viitoru numerulu juristilor va fi forte mare, caci multe consideratiuni, ce s'au luatu pentru cultivarea de studenti harnici in cunoșintele juridice — si acest'a se vede din mesuri speciale in planulu de instructiune, — acestea tote dovedescu, ca ministeriul regescu ungurescu va sprigni cu deosebire pe studentii facultatii juridice. Acest'a firesce va aduce cu sine, ca studentii se se aplice cu deosebire la studiile juridice. Nici intr'unu chipu nu se poate presupune, ca numerulu iuristilor din Ungaria va fi mai micu, de catu in cea lalta parte a Austriei. In anul trecut au fostu in Austria de josu intre 161 abiturienti 81 de juristi; in Boemia intre 399, 130; in Galitia si Krakau intre 315, 122, in Croati'a si Slavonia intre 49, 19; in Bucovina intre 59, 20. A treia parte din clasa se remana din candu in candu morta??!

Sau de dragulu unci a 1/3 mai progresate, 2/3 se asculte lucruri, cari nu le pricepu?! Mesuri de felulu acestu nu-su de suficiente. Dar, nici nu le-a poté pricepe, daca nu s'ar vedé, ca-su create numai din necesitate; caci era nencunguratur de lipsa, ca in clas'a cea mai lalta a lyceelor magiare se se propuna in 5 ore pe septemana istoria pragmatica a Ungariei pentru ca, vedi Dömne! planulu de organizatiune pentru gimnasiele din Austria

1849 §. 40) dispune, ca in clas'a din urma a gimnasiului superior se se predea istoria statului austriacu, cu consideratiune la istoria partilor singurative, si cu deosebire la istoria patriei speciale. Asia-dara mutanda mutata!

De ce se nu poate contine si istoria speciala a Ungariei — propusa in 5 ore pe septemana — totu asta elementu de cultura generala, de ce se nu poate ea se insufle totu asta dragoste si focu, numai se se reproduce totu intrigo filiala si cele de curte dupa istoria lui Horvat, precum a produs si produce istoria lui Pilologulu, carele gusta din Tacitu 2 Semestru si cunoscere istoria romana. era juratulu, care cunoscere istoria romana cu mare acuratete.

apretiere mai corecta statutu a actiunilor politice din presentu, catu si a trecutului istoricu. Aréta mai departe ca nici chiar instrucțiunea gimnasticiei si a desemnului nu corespundu, fiindu ca au provenit de o parte din nisuntia de a urmari de o data diverse ca de cultura, de alta parte din necunoscerea esentiei culturii generale de scola.

In fino ni spune urmatorele: Eu sum la sfarsitul. Nu am spusu totu, ce asiu fi avutu de spusu. Dar nici nu a fostu scopulu si tendintia mea de a luá la desbatere totu lucrurile singurative ale planului de organizatiune si ale celui de instructiune; dorint'a mea a fostu a exprime in publicu ingrijire seriouse si indoelile de natura generala, care mi s'au ivit in minte. Obiectul despre care e vorba nu e nici mai multu nici mai putinu, de catu bindele si reulu unei generatiuni de scola intregi dintre tiera mare. In asemene casu convingerea nu poate ba nu-i iertatu se taca, si cuventul ei celu mai aspru nu ti iertatu se-lu esplici in intilesu reu.

Si ore nu contéza convingerea bucurosu la o primire buna pentru cuvintele ei? Dorint'a cea mai sincera a acestei voci nu e alt'a, de catu ca diregatoriele conudatatorie ale Ungariei, despre a caror'a zolu patrioticu si vointia bine facatorie nu se indoiesce nimenea, se nu lasa, ca indoelile si ingrijirile suspomenite se resune in desertu, sau se le arunce la o parte, neesminate. Cuvintele ale vor se dica: *Caveant Consules!*

7. In protopresviteratulu Meziadului, pre
protopresviteratulu Beinsului: *Georgiu Vasi
lieviciu*. —

Ce spre scire si acordare se face cu
noscutu.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

47 Scol.

Pentru regularea procedurii la esaminarea
individilor aspiranti la posturi invetitorescii,
cu privire la §. 13. §. 122 punct 7. 8. 11. 12.
13 §§. 125 si 126. din statutul organicu, se
prescriu urmatorele.

1. Individii, cari aspira la statuni invetitoresci,
conformu §§-loru 102 si 103 combina
ti cu §. 13. alu legii pentru instructiunea po
porale, sunt detori la una anu, dar mai multu
in decursu de doi ani dela absolvirea cursu
lui preparatoriale teologicu seu pedagogicu, a
se supune aicia unui esamenu rigorosu; spre care
scopu aceiasi producendu testimoniu originale
despre absolvirea cursului teologicu ori peda
gogicu, au a recurge la consistoriu pentru a li
se pune terminu de esaminare, alaturandu deo
data cartea de botezu, testimoniu despre studiu
ele pregatitorie de mai nainte, si adeverintia
despre portarea ce avura dupa esire din insti
tutu teologicu ori pedagogicu.

2. Consistoriulu, afandu ca rogamintea
de la locu si bine instruita, pune recurintelui unu
terminu acomodatul pentru esaminare, si denumește
din casu in casu o comisiune esaminatorie
de trei membri, carea sub presiedintia ordinaria
a vicariului episcopescu seu a vre-unui substi
tutu, se compune din membrii senatului sco
laisticu.

3. La casulu impedecarii membrilor de
numiti in comisiunea esaminatorie, presiedintele
in sensulu decisului siedintei plenarie con
sistorialu de sub Nr. 12. a. c. pot face substitu
turile necesarie cu asesorii de la cele latte se
nate consistoriali.

4. Fiesecare individu, care vine la esa
minare, e detorii a depune la presiedintele co
misiunei esaminatorie tacea esaminarii de 10 fl.
carea numai-decătu se va transpune la fondul
districtuale. — Ierterea tacsei acesteia in casu
lu seraciei e rezervata consistoriului in resortu
lu senatului episcopescu; spre care scopu re
curintii seraci au a dă rogaminte separata, pro
ducendu documente de seracia.

5. Esaminarea e publica, si se face din
tote ramurile sciintelor, carie privire la usu
lu de pana acum si la §§. 13. si 88. ai legii pen
tru instructiunea poporale, sunt de lipsa unui
invetitoru poporale, si a nume: din invetia
turele religiunei; gramatic'a romana; limb'a ma
giara; limb'a germana; sciintele pedagogice;
geografie si istoria sciintele naturali; econo
mia si gradinaritul; constitutiunea patriei; arit
metic'a si geometri'a; music'a vocala si instru
mentale; caligraf'a si desenul; cantarile ritu
ali, si tipicul bisericescu.

6. Testimoniu despre resultatul esami
narii dupa form'a stabilita aicia se da in numele
si sub sigilu consistoriului cu subscriserea tu
tutoror membrilor esaminatori, dandu-se esa
minatului calculul meritat de „distinsu“, „bu
nu“, „suficiente“ seu „neindestulitoriu“ si dechiar
andu-se, deca esaminatulu s'au aflat aptu
pentru aplicare de invetitoru la vre-o sco
la „capitale“ ori „poporale“ seu ca cel'a in ca
sulu resultatului neindestulitoru e „putinu
calificatu“ pentru aplicare la invetitoru; in
care casu respectivulu se indruma la repetirea
esamenului rigorosu.

Cari dispusesti normative cu acésta se
aduc la cunoscinta publica.

Oradea-mare, 4-Iuniu, 1870.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

Nr. 49. Epitr.

5.

Cu privire la §. 132 punctul 5, alu statu
tului organicu, sunt alesi in senatul episcopescu
alu acestui consistoriu: asesorul Nicolau Dia
mandi de casariu, era asesorul Ignatiu Stup'a de controloru. Ce cu acésta se
aduce la cunoscinta publica.

Oradea-mare, 4. Juniu 1870.

Consistoriulu gr. or. oradanu.

PROTOCOLULU

Siedintelor tenuite din partea sinodului epar
chiale a diocesei romane greco-orientale din
Aradu, — in anulu 1870.

(Continuare)

Siedint'a V.

se tenu in 23. Aprilie, 5 maiu a. c.

Presedinti'a ordinaria.

Notariu: *Georgiu Popa*.

Nr. 55. Se ceti protocolul despre siedint'a de ieri, si

Se autentică.

Nr. 56. Se prezenta rogararea comunelor amestecate S'a Nicolaulu-Mare, Ciandulu-Serbescu si Saravale (din Comitatul Tisza) in cau'a despărțire definitve de Serbi.

Se predete comisiunei de petițiuni, ca s'orteze din preuna cu ceala ce mai sunt de acé
sta natura. —

Nr. 57. Georgiu Vasilieviciu propune in
fintiarea unei catedre la Beiusu, pentru sti
diu de religiune.

Acésta propunere se va desbaté, intata
dupa otarirea despre ceala ce sunt dejă puse la
ordinea dilei.

Nr. 58. Petru Petroviciu propune aten
tiaarea unei foi bisericesci.

Propunerea se va trata nemidilicu capa
a lui Vasilieviciu, ce se pomeni la Nr. 57.

Nr. 59. Referintele comisiunei petru
facerea Regulamentului, astern elaboratul,
coresu de dupa modificarii votate in sie
nt'a de ieri, carele punendu-se la votare difi
nitiva.

Se primeste definitivu si se predă na
riatului a-lui tipari.

Nr. 60. Emericu V. Stanescu interpelă
presiedint'a, de s'a facutu ceva a desdau
a famili'a Nicora, pentru spesele si sacrificiile
ei, in cau'a infinitarii episcopiei romane din
Aradu?

Presiedintele promite ca va responde
poimane.

Nr. 61. Comisiunea de petițiuni repor
teaza despre petițiunile comunelor amestecate,
si propune a se predă delegatiunei co
congresului a emis'o in privinta causalor controverse
cu Serbi, — dar

Sinodulu primește a emite o comisiune
de trei insi, carea se formule unu proiectu de
rezolutiune motivata pentru o reprezentatiune
catra diet'a tierii, in carea se cera vindecare
pentru suferintele romanilor de prin comu
nele amestecate, macar prin modificarea §-lui
8. din Art de lege IX. de la 1868, potrivindu
la asemene pasire pre sinodulu eparchiei di
Caransebesiu. — In acésta comisiune de tri
se alegu: Dreghiciu, Babesiu si Fagaras. —
Dreptu mangaere comunelor ce suferu, le a
inclusi sinodulu despre acésta otarire.

Nr. 62. Comisiunea verificatoria propun
nemicioare alegorii deputatului preotescu Te
odoru Filipu din cerculu Pestesiu; dar arg
andu presiedintele o scrisore alui Filipu pri
earea insu cere investigatiune contra com
sariului de alegere, referintele in numele com
sionei se inviosece la investigatiune in los
de nemicioare, inse

Sinodulu ilu dechiraa pre Filipu de ve
ficatu, lasandu consistoriului procederea di
cipulara contra respectivului comisariu e
alegere.

Nr. 63. La propunerea comisiunei vi
ficatoare, credintionalele deputatilor miri
Borosiu si Topanu din cerculu Pestesiu si
se dechiraa de nevalid, de reulu smintelui
comise la scrutinare, ordinandu-se altu co
sariu mirénu si scurtinare noua,

Se primeste.

Nr. 64. La propunerea comisiunei vi
ficatoare:

Se va face investigatiune despre alge
rea deputatului preotescu Andrei Mach in
censulu Butenilor. Groz'a e numite de consa
riu in asta causa. Pana la re sultatulu investi
tionei, Mach remane in drepturile si detorintie de
membru alu sinodului.

Nr. 65. Comisiunea propune verificarea
lui Isidoru Popescu alesu in Borosineu.

Se primeste.

Nr. 66. Comisiunea aréta mominte ce
lupta in contr'a verificarii lui Iosif Popescu
alesu in Borosineu.

Sinodulu esaminandu cau'a, ilu dechiraa
pre Popoviciu de verificatu.

Cu atâta se incheia siedint'a, de astazi.

éra cea venitória va fi manea la 6'a a 9. dem.

Procopiu Ivacicovicu mp. presedinte;

Georgiu Popa mp. notariu.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea urmatorelor posturi vacante
de profesori la scoalele gimnasiale, reale
si comerciale romane gr. or. din Brasovu,
se scrie prin acésta din partea subscrisei Eforii concursu:

1. pentru unu profesor de limb'a si liter
atur'a elina si latina la Gimnasiu. Cu acestu
postu este impreunatul salariul anualu de 800
fl. v. a. cu prospectu de inaintare la 900 fl. v.
a. si la pensionare cu salariul intregu dupa
un serviciu de 30 de ani; seu in casu candu
ar intră mai curundu nepotint'a concernintului
spre portarea servitului, adica: dupa 10. 15
20 seu 25 de ani, cu catimea amesurata sala
riului seu.

De la candidatii pentru acestu postu se
cere, se documenteaza ca sunt romani de na
scere si gr. orientali de confesiune, ca au absolu
vatul facultatea filosofica, si a nume filolog'a
classica in decursu de 3 ani la un'a din Uni
versitatile interne seu esterne si ca au avut
pana acum'a portare morală si politica nepe
tata.

2. Pentru unu profesor de limb'a si liter
atur'a francesa la scoala comerciala si reala,
precum si la Gimnasiu si Class'a IV. de fete,
cu salariu anualu de 800 fl. v. a. si cu cele latte
prospecte amintite sub 1.

De la candidatii acestei profesuri se cere
asemenea se fie romani de relegea gr. orientale,
se aiba (pe langa absolutoriu de facultatea filo
sophica) si calificatiunea necesaria in limb'a si
literatur'a francesa, precum si testimoniu de
portare morală si politica.

3. Pentru profesura de Geografie si Ist
oria la scoala reala si comerciala, cu care e impre
unatul salariul anualu de 800 fl. v. a. si avanta
giile mentionate sub 1.

De la candidatii pentru acestu postu se
ceru pe langa conditiunile de sub 1 si 2, si o
deosebita cunoștința de Geografie si Istoria
comerciala prin unu absolutoriu seu de la Uni
versitatea seu de la o academia comerciala pu
blica.

Fie care din candidatii alesi pentru unul
din posturile enumerate, va functiona anulu
primu ca profesor provizoriu, si numai dupa
acésta si dupa ce va depune cu succesu bunu
esaminulu prescrisul in §. 122 p. q. alu statutului
organicu bisericescu din 1868, va trece in ca
tegoria profesorilor ordinari, socotindu-i se
inse si anulu provizoric la pensionare.

4. Totu cu acésta ocazie se scrie concu
rsu pentru ocuparea postului de pedelu seu
ingrijitorul la scoalele centrale romane gr. orientale
din Brasovu, cu care e impreunata plat'a
anuala de 200 fl. v. cortelul liberu si lemne de
arsu.

De la unu pedelu se cere se fie omu in
tota privinta integrul, fara patimi, cunoștoriul
celu putin de cetera si scriere, cu familia ne
numerosa si fara profesiune. — Pedelul en
gajatua va incheia contractul separat cu eforii

Petitorii la numitele posturi au se asterna
petițiunile loru insocote de atestatele necesare,
celu multu pana la 15/27 Augustu a. c. la sub
scris'a Eforii.

Brasovu, in 10/22 Iuniu 1870.

Eforii a scoalelor centrale romane gr. orientale.

(1—3) *Damianu Datco*, mp. presedinte.

presedinte.

Concursu.

Nemicindu-se concursulu publicatul in
multu pretiu ilu diuariu „Albina“ din cau
ca numai unu concurente a recursu si nici
acele conformu punctelor concursului; se
deschide altu concursu pentru statuina inv
etatora din opidulu Cibă'a (cettu Aradu)

protopresviteratulu Aradului, pana in 20 iuliu
1870. st. v.

Salariul anualu 200 fl. v. a. 5 jugere de
pamentu aratoriu — 6 stangeni de lemne —

cortelul liberu cu platiul scolei — paie pentru
incaldira scolei.

Doritorii de a ocupa acestu postu, vor
avea produce:

1. Testimoniu despre depunerea esamen
ului rigorosu, de la Vener. Consia. Aradanu.

2. Testimoniu despre absolvirea alor
3 - 4 clase gimnasiale.

3. Atestatul despre portarea morală si po
litica pana in timpul acesta.

4. Atestatul că n'au fostu din postulu seu
de pana acum'a, lipsit sén petatu, si

5. Estrus de botezu.

Concursurile inzestrute in originalu cu
aceste documente, sunt avisati concurrentii a le
trimite onorab. D. protopopului Aradanu.

Semlacu 9/21 Iuniu 1870.

Dupa contielegere si invoire cu Dlu pro
topresbiteru.

(1—3) *Comitetulu parochiale.*

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetitorescu
din comun'a gr. or. Fiscutu (comitatul Temi
siului) protopresviteratulu Lipovii.

Emolumintele sunt: 176 fl. 32 cr. v. a.
60 metri de grâu, 4 orgli de lemn, 4 orgli de
paie, cortelul liberu, cu gradina de 800 de ju
gere si 4 jugere de pamant de aratura.

Doritorii de a ocupa amintitul postu
inventitorescu, — provediendu-si Recursurile
sale cu documentele prescrise: precum Estru
sul de Botezu, Atestato despre sciintele ca
stigate inainte de intrarea in Pedagogia, Testi
moniu despse absolvirea cursului preparandialu,
Atestatul de calificatiune prescrisuta — sunt
avisati a le trimite subscrismul comitetu paro
chiale pana in 7 Iuliu s. v.

Fiscutu 5. Juniu 1870.

(2—3) *Comitetulu parochiale.*

Cu scirea mea: Ioane Tieranu Protop.
Lipovii.

Concursu.

Pentru vacanta parohia din Cuvedi'a
protop